

PC-4335/MH

A-2051

MUSIC VOCAL (THEORY)-A

(Semester-II)

Time : Three Hours]

[Maximum Marks : 38

Note : Attempt *two* questions each from Sections A & B carrying 6 marks each and the entire Section C consisting of 7 short answer type questions carrying 2 marks each.

SECTION—A

I. Write about the historical development of music in the following periods : (Attempt any *one*)

(a) Ramayan period.

(b) Mahabharat period.

II. Give definition and explanation of the following musical terms : (Attempt any *three*)

Aroh, Avroh, Pakad, Jaties of Ragas.

- III. What is the importance of voice culture in music?
- IV. Write the life-sketch and contribution towards music of Pt. Gujjar Ram Vasudev Ragi.

SECTION—B

- V. Write in detail about the classification of Indian musical instruments.
- VI. Give definition of the following in the context of Gurmat Sangeet : (Attempt any *two*)

Raag, Mahla, Ank.

- VII. Give detailed description and notation of Drut Khayal with Alap-Tans in any one ragas of the prescribed syllabus : (Attempt any *one*)

Khamaj, Bhopali.

- VIII. Give detailed description and notation with Ekgun, Dugun of any one talas of the prescribed syllabus : (Attempt any *one*)

Ektaal, Roopak.

OR

Give the description of the following raga : (Attempt any *one*)

Tilang, Deshkar.

SECTION—C

(Compulsory Question)

IX. Write brief answer :

1. Name any *four* instruments popular in Mahabharat period.
2. What is the difference between Aroh-Avroh?
3. Write the Pakad of rag Khamaj.
4. Name any four membranous percussion instruments.
5. What is the meaning of 'Mehla Pehla' in context of Gurmat Sangeet?
6. Write the Vadi-Samvadi Swars of Rag Deshkar.
7. When did Pandit Gujjar Ram Vasudev Ragi born?

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 6 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 7 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2-2 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

- I. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ : (ਕੋਈ ਇਕ ਕਰੋ)
 - (a) ਰਮਾਇਣ ਕਾਲ।
 - (b) ਮਹਾਭਾਰਤ ਕਾਲ।
- II. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਗੀਤਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ : (ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕਰੋ)

ਆਰੋਹ, ਅਵਰੋਹ, ਪਕੜ, ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ।
- III. ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕੰਠ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- IV. ਪੰਡਿਤ ਗੁੱਜਰ ਰਾਮ ਵਸੁਦੇਵ ਰਾਗੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚੈ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤਕ ਯੋਗਦਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

ਭਾਗ—B

- V. ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤਕ ਵਾਦਿਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।

VI. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਰਿਭਾਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਕਰੋ : (ਕੋਈ ਦੋ ਕਰੋ)

ਰਾਗ, ਮਹਲਾ, ਅੰਕ।

VII. ਆਪਣੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਖਿਆਲ ਦੀ ਸੁਰਲਿਪੀ ਆਲਾਪ-ਤਾਨ ਸਮੇਤ ਲਿਖੋ : (ਕੋਈ ਇਕ ਕਰੋ)

ਖਮਾਜ਼, ਭੂਪਾਲੀ।

VIII. ਆਪਣੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਤਾਲ ਦਾ ਪਰੀਚੈ, ਠੋਕੇ ਦੇ ਬੋਲ ਏਕਗੁਣ, ਦੁਗੁਣ ਸਮੇਤ ਲਿਖੋ : (ਕੋਈ ਇਕ ਕਰੋ)

ਇੱਕਤਾਲ, ਰੂਪਕ।

ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਪਰੀਚੈ ਲਿਖੋ : (ਕੋਈ ਇਕ ਕਰੋ)

ਤਿਲੰਗ, ਦੇਸ਼ਕਾਰ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਮਹਾਭਾਰਤ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

2. ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
 3. ਰਾਗ ਖਮਾਜ਼ ਦੀ ਪਕੜ ਲਿਖੋ।
 4. ਚਾਰ ਅਵਨੱਧ ਵਾਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।
 5. ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ 'ਮਹਲਾ ਪਹਿਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
 6. ਰਾਗ ਦੇਸ਼ਕਾਰ ਦੇ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਲਿਖੋ।
 7. ਪੰਡਿਤ ਗੁੱਜਰ ਰਾਮ ਵਸੁਦੇਵ ਰਾਗੀ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
-